

La Marta Rius: «En la malaltia també amplifiques coses molt bones»

La santfeliuena La Marta Rius presenta el disc 'Set' que ha vestit al costat de Fluren Ferrer i Guillem Ballaz

La Marta Rius flanquejada per Guillem Ballaz i Fluren Ferrer | Clara Poch

Set (autoeditat, 2022) és un disc que va néixer com unes notes i versos a peu d'hospital per causa d'un càncer de mama, i que han esdevingut cançons. Per reconvertir-les en àlbum, la cantautora de Sant Feliu de Llobregat, resident a la localitat garrotxina d'Argelaguer, **La Marta Rius** ha comptat amb Fluren Ferrer i Guillem Ballaz, amb les mescles de Cristian Pallejà i les col·laboracions del cantant **Guillem Roma**, l'arpista Josep-Maria Ribelles i el contrabaixista Joan Tomàs. Cuinat a foc lent, aquest és un disc que haurà de tenir una bonica gira que agomboli tot el seu sentit i la seva sensibilitat.

Per què de tots els títols possibles has triat, precisament, 'Set'?

La Marta Rius: Em costava molt posar títol en aquest disc perquè qualsevol cosa em sonava a drama. En Fluren em va comentar que feia temps que li deia *Set* perquè són set cançons, però també perquè "set" és un estrip i un punt guanyat en el partit de tennis; tot pot tenir a veure amb una etapa de superació que m'ha tocat passar.

El disc arrenca amb "L'escarbat", una manera de parlar de la teva malura, com Maria-Mercè Marçal en parlava a "Covava l'ou de la mort blanca"?

L.M.R: Totes les cançons estan en ordre cronològic de les fases concretes de la malaltia. "L'escarbat" és el diagnòstic, el càncer de mama. Just abans estava a punt de deixar la música, perquè sempre has d'estar remant, remant i invertint diners en un món cultural on gairebé mai no tens suport. Sortint de l'hospital amb el Guillem (Ballaz), vam seure en un banc i ja vaig començar a escriure uns quants versos. La cançó és la més literal de totes, parla del tumor com si fos un escarabat. Me l'imaginava així, un escarabat metàl·lic, com un rellotge per dins però en forma d'escarabat.

Hi cantes 'Em sento mare i filla al mateix temps', que em recorda el "Tornar a mare" d'Ivette Nadal. Creus que s'han diversificat els temes de les cançons en incorporar més veus femenines?

L.M.R: No ho sé, però crec que és evident que a cada generació avancem una passeta més. Jo que començo a tenir una edat veig com la que ve al darrere està empenyent una mica. M'il·lusiona. Anem a guanyar drets: nosaltres que som les grans consumidores de cultura també la podem cultivar. Si les dones de més de 30 ja s'estan preocupant per la seva situació, imagina't amb més de quaranta com ens sentim d'invisibilitzades. Una amiga em deia que, cantants com **Anna Roig, Maria Coma** o jo mateixa, ens hauríem de reivindicar més. Però la veritat és que vaig fent com una formigueta.

"Gelatina" la situes en aquest món paral·lel 'a mig camí de la mort i de la vida'. Hi ha una realitat als hospitals? la gelatina pot ser l'aigua solidificada perquè un malalt se la pugui empassar sense ofegar-se? que no queda prou reflectida a l'art d'avui i que aconseguixes oferir-la amb una cara il·luminada.

L.M.R: Sí, í me n'he adonat quan he estat malalta. Hi ha una frontera entre la gent sana i la malalta. La gent sana veu els malalts de manera estranya, i no en són conscients. On la gent sana veu un mirall, la gent malalta veu un vidre. Part de la societat no veu els altres i els fa por. Passa també amb les discapacitats. Només es veu la part fosca, però en la malaltia, que és molt intensa, tot és molt èpic i també et fa amplificar coses molt bones. Com diu la cançó, 'mirem la cara de llum de totes les llunes'. De tota manera, quasi tots hem viscut un cop emocional en què se t'atura el temps però els altres segueixen amb el seu dia a dia. "Gelatina" són els dies en xoc per pair la notícia.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=LrjoEDNRQCE>

"Vull ser valenta" és la manera que tens de cantar la teva vulnerabilitat?

L.M.R: Sí. Parla de dues coses. Em van fer una operació molt complicada i em feia molta por. Vaig fer la cançó que necessitava per sentir que el paracaigudes s'obriria. La valentia, la desplegues: encara que pensis que no la tens, hi ha cops que, sigui com sigui, has de passar el túnel. Tots som valents quan ens hi trobem. Alhora, també reivindico que no som valents les 24 hores del dia. Pots plorar per fer una prova o quan canvien les coses a la feina. Que et diguin que has de ser valenta i optimista et posa molta pressió quan no ho estàs sent. Cal superar la cultura d'estar sempre alegre i disposat; de tant en tant, està bé no estar-ho.

A "Metamorfosi" cantes que la pell tiba, el pit crema o que la metamorfosi és necessària però de vegades cou. És difícil entomar els canvis, però a les cançons sembla més fàcil?

L.M.R: Sí, és evident. Una amiga em va dir que estem acostumats que els canvis en el nostre cos vagin a poc a poc i que, quan canvia ràpidament, costa entomar-ho. Quan feia aquestes cançons no pensava en la vida professional, només en sobreviure. A les cançons es pot posar el focus allà on interessa, frenant la bola de pensaments i agafant perspectiva del que em passava. Amb la música em resultava més fàcil anar traient-ho.

A la següent cançó, "El nivell de plor", cantes 'després de la inundació, ha arribat a màxims mai enregistrats, i no sé si aguantaré'.

L.M.R: M'estava recuperant de l'operació i se'm va fer llarga. No podia més i em vaig deixar anar.

Vaig tocar el piano i va sortir aquesta cançó després de sentir que mai no havia plorat tant. De vegades ho necessites: t'enfonces en aquest mar i ja tocaràs terra per sortir-te'n.

"He après" la cantes amb Guillem Roma com una cançó d'amor, però alhora pren una segona lectura, amb la malaltia pel mig (?no som immortals, el present ens sorprèn', ?lo nostre ha sigut tan intens, sense tu soc més lliure' o ?ara ja podré viure')...

L.M.R: És un acte de comiat al meu càncer. Estava a mitges amb la quimioteràpia i de vegades et sents més malalt quan t'estàs curant que quan tens el càncer. Necessitava fer una carta de comiat i explicar què m'emporto d'aquesta experiència a la meua vida, sigui llarga o curta, però dic 'ja no et vull més càncer, no tornis si us plau'. Primer ho vaig escriure en llibretes i, en fer-ho caçó, va sortir un bolero *molón*, així que vaig pensar de seguida en **Guillem Roma**. Ell va ser qui va gravar i editar *Ànima salvatge* amb la seva productora i, de fet, hi havia de cantar però com no ho va fer aleshores, el faig cantar aquí. A més era una cançó difícil: la quimio és molt dura de passar i necessites bona companyia.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=N4et4TXCvFA>

"Al final hi ets tu" porta tot cap amunt, al ball. Volies acabar amb esperança?

L.M.R: És una cançó d'agraïment a totes les persones que estan sostenint-te quan tu no pots, començant per la meua parella, en Guillem Ballaz, i amics propers i família. Sempre he tingut por que se'm desbordin les emocions i ara he après a deixar-les anar quan és necessari.